

י"ד בסיון תשע"ד

12 יוני 2014

תיק 73015

פסק דין - הפסקת עבודה עם חנות משווקת

לבין:

חברה המייצרת סוכות

בעניין שבין:

חנות שכונתית

א. רקע

התובעים עסקו במשך כשלושים שנה בשיווק של סוכות אותן מייצרת הנתבעת. הם היו רוכשים סוכות של הנתבעת ומוכרים אותן לחנויות, כאשר הרווח שלהם היה מפער המחירים בין המחיר שהם שלמו לבין המחיר בו מכרו את הסחורה (בניכוי ההוצאות).

התובעים שווקו סוכות בכל הארץ, כאשר, לדבריהם, חמישים אחוז מכלל המכירות שלהם היו באזור הדרום, ועוד חמישים אחוז היו ברחבי הארץ.

ברבות השנים הוסכם בין התובעים לבין הנתבעת כי הנתבעת עצמה תבצע את השינוע וההפצה של הסוכות לחנויות הגדולות, ואילו העבודה עם החנויות הקטנות והצרכנים הפרטיים נותרה כשהייתה.

בסופו של דבר, שיתוף הפעולה בין הצדדים הופסק. התובעים דורשים פיצוי על כך. זהו מקור הסכסוך, כפי שיפורט להלן.

הצדדים חתמו על הסכם בוררות המסמך את בית הדין להכריע בסכסוך.

ב. המחלוקות העובדתיות בין הצדדים

בין הצדדים קיימות מספר מחלוקות עובדתיות:

א. הצדדים חלוקים בשאלה איזה חלק מכלל המכירות של הנתבעת נעשה דרך התובעים:

לדברי התובעים, המדובר בכמות גדולה מאד מכלל המכירות של הנתבעת, אם כי אינם יודעים במדויק איזה אחוז מהוות מכירות אלה מכלל המכירות של הנתבעת.

הנתבעת אינה מעוניינת לחשוף את הנתונים אודות כלל מכירותיה, ואת אחוז המכירות שנעשו דרך התובעים, אך לדבריה מתוך כלל המכירות רק אחוזים בודדים נמכרו לתובעים.

ב. הצדדים חלוקים בשאלה כיצד בפועל התבצעה מכירת הסוכות ששונעו והופצו ע"י הנתבעת עצמה:

לדברי התובעים הגביה נעשתה ע"י הנתבעת, כאשר התובעים קבלו מהנתבעת עמלות כסוכנים, בגובה ההפרש שבין המחיר הסיטונאי והקמעונאי. לדבריהם, הנתבעת נתנה לתובעים עמלות אלו משום שהם אלו שהביאו אליהם את הלקוחות הללו.

לטענתם גובה העמלות בשנים האחרונות היה כדלהלן:

בשנים 2008 2009 : כ 120,000 ₪.

בשנת 2010 : 108,723 ₪.

לדברי הנתבעת, לא היו כלל עמלות, ולמעט ארבע לקוחות קטנים שבקשו לשלם ישירות לנתבעת, גם את הסחורה ששונעה ע"י הנתבעת היו התובעים רוכשים ומוכרים, כאשר הם אלו שגבו את התשלום מהלקוחות, והם אף אלו שקבעו את המחיר הקמעונאי אותו קבלו מהלקוחות, וזאת למרות המחיר המומלץ לצרכן שנקבע ע"י הנתבעת.

ג. הצדדים חלוקים בשאלה מדוע החלה החברה לייצור סוכות לשנע את הסוכות בעצמה:

לדברי התובעים הדבר נבע מרצונה של הנתבעת ליצור קשר ישיר עם לקוחותיהם של התובעים, על מנת שבסופו של דבר יוכלו לשווק להם באופן עצמאי שלא דרך התובעים.

לדברי הנתבעת הדבר נבע מקשיים לוגיסטיים של התובעים באספקת הסחורה.

עם זאת, אף שהצדדים חלוקים בשאלה מי יזם את השינוי, אין מחלוקת ביניהם בכך שבסופו של דבר השינוי נעשה בהסכמה.

ד. בשנים האחרונות העלתה הנתבעת את המחיר הסיטונאי אותו גבתה מהתובעים ובמקביל הורידה את המחיר לצרכן. כתוצאה מכך ירדו מאד הרווחים של התובעים ולכן הפסיקו לעבוד עם התובעים. הצדדים חלוקים בשאלה מה היה הגורם למצב זה:

לטענת התובעים, השינוי בתנאים נבע מהמאמץ שעשתה הנתבעת להוציא מידיהם את הלקוחות שלהם ולשווק להם ישירות, וע"י כך לחסוך את העמלות. לכן היא גם הערימה קשיים נוספים על הנתבעים, ובין השאר לא ספקה את כל הסחורה שהזמינו, וכן לא ספקה את הסחורה בזמן. כתוצאה מכך ירד היקף המכירות שלהם בשנת 2008 ממיליון ₪ ל 700 אלף ₪, וכן אחוז הרווחים שלהם ירד מ 25% ל 10%.

לטענת הנתבעים, התובעים הם לקוחות רגילים והירידה שלהם בהיקף המכירות אינה עניינה של הנתבעת.

לגבי הטענה על האיחור בהספקת הסחורה טוענת הנתבעת כי זו צורת העבודה שלה וזכותם של התובעים שלא לעבוד איתה.

ג. עילות התביעה

התובעים מבססים את דבריהם על ארבע עילות:

1. קיומם של יחסי עובד – מעביד בין התובעים לבין הנתבעת, המטילים על הנתבעת חובת לשלם לעובד פיצוי פיטורין כמקובל.
 2. לתובעים היה מונופול של "קו חלוקה" באזור הדרום, ומשנלקח לו מונופול זה יש לפצותם.
 3. פסיקת בתי המשפט המחייבת פיצויים על ניתוק הקשר בין היצרן למפיץ כאשר לא נמסרה הודעה זמן סביר מראש.
 4. לקיחות הלקוחות שלהם
- התובעים דורשים עבור העילה הראשונה תשלום פיצויי פיטורין בסכום שכר טרחה של חודש כפול שלושים שנה. הם לא נקבו בסכום, משום שלטענתם אין להם נתונים.
- בנוסף, תשלום עמלות עבור השנים תשע"א, תשע"ב בהן לא קבלו כל עמלות. גם בעניין זה לא נקבו סכום משום שהנתונים אינם בידם.

ד. תשובת הנתבעת

לדברי הנתבעת היו התובעים לקוחות רגילים בלא כל בלעדיות ובלא כל "קו חלוקה", ואף באזור הדרום בו נעשתה עיקר פעילותם של התובעים נעשו מכירות גם באמצעות לקוחות רבים אחרים.

לדבריה, הפסקת ההתקשרות היתה החלטה של התובעים לאחר שהצעתה של הנתבעת להמשיך לא התאימה להם והם העדיפו להמשיך את פעילותם העיסוקית באמצעות שיווק מוצר מתחרה. הנתבעת מוכנה להמשיך לעבוד עם התובעים – אם יסכימו לתנאים של הנתבעת.

הנתבעת טוענת שאין כל זכות לפיצויי פיטורין לתובעים משום שלא התקיימו ביניהם יחסי עובד – מעביד. הנתבעת גם טוענת שאין כל הצדקה לתשלום עבור מונופול - "קו חלוקה", משום שלטענתה לא היה לתובעת כל קו כזה.

בעניין לקיחת הלקוחות טוענים התובעים שאינם יודעים האם היתה פניה מצדה אל לקוחות של התובעים, ובכל אופן אין להם בעיה עם זה כי זה שוק תחרותי. לדבריה, היא מוכרת לכל מי שפונה אליה בלא לבדוק לקוח של מי הוא.

עוד הוסיפו כי אין כאן בעיה של לקיחת לקוחות היות שמדובר במוצר ארצי וידוע שכולם מכירים אותו.

דין

ה. פיצוי פיטורין

הגישה המקובלת בפסיקת בתי הדין לעבודה הינה כי פיצויי פיטורין מותנים בקיומם של יחסי עובד מעביד. אמנם בשנים האחרונות חל שינוי מסויים במגמה זו ונשמעות דעות על פיהן גם "פרילנסר" זכאי לפיצויי פיטורין (פס"ד צדקא (ע"ע 300274/96) אך ברור שגם לשיטת אלו המדובר הוא בעובד

שקיבל שכר ממעסיקו ולא במפיץ המשתכר מהפער שבין המחיר הסיטונאי והמחיר הקמעונאי ואף לא בסוכן המקבל עמלות.

בנידון שלפנינו קיימת הסכמה בין הצדדים על כך שהתובעים לא קבלו מהנתבעת שכר כשכירים על הפצת הסוכות ולא התקיימו ביניהם יחסי עובד מעביד בעבודה זו – ועל כן אין מקום לפיצויי פיטורין.

זאת ועוד, דעות חדשניות אלו הנשמעות בבית הדין לעבודה ודאי שעדיין אינן בגדר "תקנות הקהל" או "מנהג המדינה" ועל כן אין הן מחייבות מחינה הלכתית.

אמנם התובעים הגישו מסמך בו נאמר כי הנתבעת העסיקה את אחד התובעים כמשגיח כשרות. לא ברור לבית הדין מה פשרו של מסמך זה ועל מה ולמה הוצא. בית הדין מניח ומקווה שהמסמך משקף את העובדות לאשורן, אך היות שהתובעים לא הגישו תביעה לפצויי פיטורין על עבודתם כמשגיחי כשרות אצל הנתבעת – בית הדין אינו מתייחס כלל למסמך זה.

בית הדין דוחה אפוא את התביעה לפיצויי פיטורין.

1. מעמדם של התובעים – לקוח / סוכן / מפיץ

המחלוקת העיקרית שבין הצדדים הינה אודות מעמדם של התובעים.

לטענת הנתבעת היו התובעים לקוחות רגילים במעמד של סוחרים הרוכשים סחורה ומוכרים אותה ללקוחות סופיים או לחנויות המהוות לקוחות משנה. לטענתה, אין לנתבעת כל חובה כלפי קונים קבועים שלה, גם אם הם סוחרים.

לעומת זאת טוענים התובעים כי הם שמשו כסוכנים של הנתבעת באזור הדרום. לטענתם, כסוכנים הם זכאים לזכויות המבססות את התביעה.

טרם ניגש להכרעה במחלוקת זו, בית הדין מבקש לדון באפשרות נוספת להגדרת מעמדם של התובעים – מפיצים.

כהקדמה לדברים, נבהיר את המושגים.

קונה רגיל - ההנחה המוסכמת על הצדדים וגם על בית הדין היא, שככלל, אין חובה של המוכר כלפי 'קונה רגיל'. העובדה שהקונה קנה בשנה פלונית, אינה מחייבת את המוכר לחזור ולמכור לו בשנה שלאחריה. על כן, הפסקת ההתקשרות עימו לא תהווה עילה לתביעה.

סוכן – סוכן נתפס כעובד של המוכר, שכן הוא מוכר עבור היצרן את המוצרים. הסוכן עשוי לזכות בזכויות של עובד.

מפיץ – הוא זרוע של היצרן להפצה רחבה של המוצרים ללקוחות מגוונים, ובכך הוא דומה לכאורה לסוכן. אך עם זאת, קיימת הבחנה עקרונית בין הסכם הפצה לבין הסכם סוכנות:

בהסכם סוכנות קיימת עסקת מכר אחת - בין היצרן לצרכן הסופי, והסוכן משמש כמעין "מתווך" ביניהם. הסוכן הוא בעצם שלוחו של היצרן, הוא אינו קובע את המחיר עבור הצרכן הסופי, ושכרו

נגזר בד"כ מהעמלה בגין העסקאות שביצע עבור היצרן. בשונה: הסכם הפצה טומן בחובו 2 עסקאות: עסקת מכר מהיצרן למפיץ, ועסקת מכר מהמפיץ לצרכן. דהיינו, המפיץ משמש כצד לעסקת המכר, והרווח שלו נגזר מההפרש בין שתי העסקאות הנ"ל - בניכוי הוצאותיו. מאידך, בהסכם סוכנות קיימת עסקת מכר אחת - בין היצרן לצרכן הסופי, והסוכן משמש כמעין "מתווך" ביניהם. הסוכן הוא בעצם שלוחו של היצרן, הוא אינו קובע את המחיר עבור הצרכן הסופי, ושכרו נגזר בד"כ מהעמלה בגין העסקאות שביצע עבור היצרן.

התובעים הציגו בפני בית הדין שתי חשבוניות על פיהן התבצעה העסקה ישירות בין הלקוח לבין התובעת, כאשר הסחורה נשארה בבעלות התובעת עד לסיום הפירעון, מה שמעיד, לכאורה, על היותם של התובעים סוכנים ולא מפיצים, אך מול זה הציגה התובעת חשבוניות רבות מהן עולה כי הסחורה נרכשה ע"י התובעת, ועל כן בית הדין מקבל בעניין זה את הסברי התובעת על פיהן שתי חשבוניות אלו הינן חריגות ואינן מעידות על מערכת היחסים הכללית ששררה בין הצדדים.

לאור הגדרות והבירור העובדתי לעיל, ניתן לקבוע כי במשך שלושים שנה עסקו התובעים בהפצה של החברה לייצור סוכות באזור הדרום. אופי פעילותם של התובעים, עליה אין כל וויכוח, מתאים להגדרה של מפיצים: הם היו רוכשים סוכות ומוכרים אותן – כאשר הרווח שלהם היה מההפרש שבין שתי העסקאות בניכוי ההוצאות.

בית הדין אינו מקבל אפוא את טענת התובעים כאילו מדובר בלקוחות רגילים, אך גם אינו רואה בתובעים סוכנים – דהיינו עובדים של התובעת.

אין גם כל ספק שהנתבעים ידעו על כך שהנתבעים עוסקים בהפצה של תוצרתם, שהרי מדי שנה היו רוכשים סחורה בכמות גדולה ומחזירים את העודף שלא נמכר, עליו היו מקבלים זיכוי כספי או שהיה נשמר עבורם לשנה הבאה, וגם על כך אין מחלוקת בין הצדדים.

יתירה מזאת, אין מחלוקת בין הצדדים על כך שבשנים האחרונות סוכם כי התובעת תעסוק בהיבטים הטכניים של חלק מההפצה – דהיינו שינוע הסחורה בעצמה. עצם העובדה שהנתבעת מסכמת עם התובעים על שינוי באופן ההפצה מלמדת על כך שבפועל ראתה את התובעים כמפיצי תוצרתה, ועתה החליטה מסיבות שונות לשנות את אופן ההפצה.

כלל אלה יש להוסיף את דבריה של התובעת עצמה בתשובה לפנייה של התובעים שנשלחה ב 24.4.13 שם היא כותבת כך:

מובן לכל שהיה בין התובע לחברה לייצור סוכות קשרים עסקיים. ובעסקים כאלו נהוגה קיימת תמיד מערכת שיתוף פעולה עם היצרן כולל סיוע באספקת והחזרת סחורה. מערכת זו הינה מקובלת במסגרת של ספק לקוח ומכונה 'קונסיגנציה' בו הלקוח רשאי להחזיר חלק או כל הסחורה שלא נמכרה על ידו.

תאור זה של מערכת היחסים שבין הצדדים תואם לחלוטין את מערכת היחסים השוררת בין יצרן ומפיץ באשר "יכול להיות מפיץ עצמאי שירכוש חלק מהסחורה וחלק מהסחורה הוא יחזיק בקונסיגנציה ויוכל להחזירה ליצרן במקרה שלא יצליח למוכרה" (מתוך <http://www.benami->

law.com/index.php?option=com_content&view=article&id=10%3A2011-07-11-15-31-57&catid=3&Itemid=19

יודגש שאף אם מדובר במפיצים אין זה אומר בהכרח שהיה כאן "הסכם בלעדיות" ו"קו חלוקה" כפי שטוענים התובעים. התובעים לא הביאו כל ראיה לטענתם זו ועל כן בית הדין אינו מקבל אותה. בית הדין קובע אפוא כי מערכת היחסים העסקית העיקרית ששררה בין התובעים לבין הנתבעת, עד לשנים האחרונות, היתה מערכת יחסים של יצרן ומפיץ, אך אין ראיות על כך שהיה הסכם בלעדיות או קו חלוקה.

ז. האם זכאים התובעים לפיצוי על היותם מפיצים

לאחר שהגדרנו את מעמדם של התובעים כמפיצים יש לדון האם הפסקת עבודתם עם הנתבעת מזכה אותם בפיצוי.

בעניין זה יש לציין לשבח את עבודתו המקיפה של טו"ר הרב מ', ב"כ התובעים, שהציג בסיכומיו מספר פסקי דין מהם עולה כי בית המשפט נהג לחייב בפיצויים במקרים של הפסקת הסכם סוכנות ואף במקרים של הפסקת הסכם הפצה. כפי שהביא בדבריו יש בהחלט מקום להטיל חיוב זה גם על פי ההלכה הן מן הדין, כפי שמביא בשם החזו"א, והן מכח דינא דמלכותא דינא או מנהג המדינה.

דא עקא, שעבודתו המקיפה של ב"כ התובעים הייתה במישור ההלכתי בלבד אך לא במישור העובדתי. המקורות אותם הביאו התובעים עוסקים במצבים בו היה הסכם הפצה מפורש שנתן למפיץ בלעדיות באזור מסוים. בענייננו התובעים לא הצליחו להוכיח שכך גם היה אופי היחסים ששרר ביניהם לבין הנתבעים. נציין, שאף ביחס ללקוחות עימם פעלו התובעים, אין לראות אותם כמשווקים בלעדיים. שכן, בעיקר ביחס ללקוחות כמו רשתות שיווק, מדובר בלקוחות בפריסה ארצית, להם מכרה הנתבעת באזורים אחרים בארץ.

זכותו של המפיץ להודעה מראש על הפסקת ההתקשרות עמו, ולפיצויים במקרה שלא היתה הודעה כזו, קיימת רק כאשר מדובר בהסכם הפצה, בכתב או בע"פ, בו שני הצדדים קשורים ומחוייבים הדדית זה לזה: היצרן נותן למפיץ זכות לבלעדיות בהפצה באזור מסוים, והמפיץ מבחינתו מתחייב להשקיע בהפצת המוצר תוך נתינת עדיפות להפצת מוצר זה על פני מוצרים אחרים.

כך עולה מסיכומיהם של התובעים עצמם אשר הפנו לפסק דין של בית הדין הרבני בתל אביב (פסקי דין רבניים חלק ג פס"ד בעמוד 272) הכותב כי יש צורך בהודעה מראש על הפסקת התקשרות. בית הדין מפנה בדבריו לפסק הרמב"ם (הלכות שכירות פרק ו הלכה ז, וכן בשו"ע חו"מ שיב ה):

המשכיר בית לחבירו סתם אינו יכול להוציאו עד שיוודעו שלשים יום ג מקודם כדי לבקש מקום ולא יהיה מושלך בדרך ולסוף השלשים יצא...

ולדברי החזו"א (ב"ק סימן כג ס"ק ב) שלמד מהלכה זו גם ביחס לשכירות פועלים וכותב:

עוד נראה דאם לפי הנהוג במקום יש צורך למצוא מקום לעבודה, סתמא שכרו לאותן הימים המצטרפים להשתדלות ומיום שהודיעו שהוא חוזר צריך לקבוע ימים לחיפוש עבודה לפי ראות עיני הדיין. וכמו כן הפועל החוזר צריך להודיעו מקדם... ועבודה תמידית לעולם דינה כדבר האבד שגם פועל אינו יכל לחזור ויש ללמוד כן משכירות בתיים.

ואומר על כך בית הדין:

דעת החזון איש במסקנתו שאם יש צורך לבקש מקום עבודה באותו המקום, על המעביד להודיע לעובד שעומד בפני פיטורים בכדי שיוכל למצא מקום אחר, ומסיים את דבריו כאמור שיש ללמוד משכירות בתיים, שזו תקנת חכמינו למניעת הפסד.

ואף שבספר פתחי חושן פרק יא הערה א שהביא איש חולקים על החזון"א ופוסקים שפועל יכול לחזור בו גם בלא הודעה מראש, זהו רק בחזרת פועל שאפשרות חזרתו נלמדת מהכתוב "עבדי הם" - ולא עבדים לעבדים.

מכן מקום מדברי החזון עולה כי חובת ההודעה המוקדמת והפיצוי במקרה שלא היתה הודעה כזו אינו דין ייחודי בפועל, שהרי, כאמור, החזון"א הסתמך על דיני שכירות בתיים, וניתן אפוא ללמוד מדבריו שהקביעה כי על היצרן לתת הודעה מראש על רצונו להפסיק את התקשרותו עם המפיץ, וכי הוא חייב לפצות את המפיץ אם לא עשה כן - מהווה "תיקון בני המדינה".

ההשוואה לשכירות בתיים ולפועלים מלמדת שהמדובר הוא, רק כאשר קיימת מחויבות הדדית של שני הצדדים: של המשכיר להשכיר ושל הצד השני לשלם את דמי השכירות, וכן בפועל: של המעסיק להעסיק את העובד ושל הפועל לעבוד, אך, כאמור, בנידוננו לא הוכחה קיומה של מחויבות הדדית זו. גם התובעים, אילו היו חפצים בכל שלב להפסיק ולרכוש סחורות מן הנתבעת, היו רשאים לעשות כן. ולכן, לא ניתן להסתמך על דברי החזון"א לשם חיוב בפיצויים גם בנידון דידן.

זאת ועוד, תכלית הפיצוי כפי שעולה מדברי הרמב"ם והחזון איש הינה למנוע הפסד מן הצד השני, הפסד שעשוי להיגרם לו כאשר לא ניתנה לו הודעה מראש וכתוצאה מכך לא היה לו די זמן להתארגנות. בנידון שלפנינו, לא הוכחו התובעים קיומו של הפסד כזה שהרי היתה לתובעים אפשרות למכור גם סחורה של חברות אחרות, או סוכות ביצור עצמי. לא הוכח, שניתוק היחסים היה בשלב שכבר לא יכלו התובעים להתארגן למכירת מוצרים חלופיים. ועל כן גם אילו היינו רוצים ליישם את דברי החזון איש לא היה מקום לחייב בגין זה את התובעים.

גם העילה של "עשיית עושר ולא במשפט" שהוזכרה בפסיקת בתי המשפט שהובאה בסיכומי התביעה כבסיס לחיוב בפיצויים הובאה רק במקרה של הסכם בלעדיות.

בנוסף יש להעיר שבעניין החיוב מכח "עשיית עושר ולא במשפט" אין מדובר על חוק מפורש המחייב בפיצוי אלא על פסיקות של בית המשפט. בחוק עצמו לא מצויינת חובת ההודעה מראש ובית המשפט פסק שקיימת חובה כזו מכח סעיף 39 לחוק החוזים הקובע כי "בקיום של חיוב הנובע

מחווה יש לנהוג בדרך מקובלת ובתום לב". מסעיף זה למד בית המשפט שיש לנהוג בדרך מקובלת ובתום לב גם ביחס להפעלת זכות הביטול של החוזה.

בעניין זה יעויין בדבריו של מהריא"ז ענזיל בתשובתו (שו"ת סי' ד) הכותב:

כל מי שיש לו עיניים לראות ולב להבין בדברי הפוסקים ראשונים ואחרונים, יראה ויבין, שדעת כולם שווה, דלא שייך דינא דמלכותא אלא בדברי חוק ומשפט חקוק מאת המלך, מפורש וברור בלי שום ספק ושקול הדעת... אבל בדברים התלויים בשיקול הדעת מהשופטים הממונים בערכאות, שמחזיקים בדינים שסדרו להם חכמיהם הקודמים בספריהם - כמו שיש להם קצתם מהיוונים וקצתם מהרומיים - וקצתם שחדשו להם לפי מצב המדינות ודנים על פיהם בשקול דעתם - מעולם לא עלה על דעת איש ישראל שיש לו קצת מוח בקדקדו לומר עליהם דינא דמלכותא דינא. אבל הם הם ערכאות של נכרים, שהזהירה אותנו התורה הק' שלא לדון בפניהם, אפי' בדברים שדיניהם שווה לדיני ישראל...

וכן כתב בית הדין הרבני באשדוד (מס' תיק: 1 - 35 - 1323, פסקי דין רבניים מאגר מקוון פס"ד רלה):

ויש לציין שלמרות הכלל שפוסק השו"ע (של"א, סעיפים א - ב) שבפועלים הכל נוהג כמנהג המדינה ושייך בזמנינו ביחס לחוקים שנקבעו לפי הסכמים קיבוציים שנחתמו בין העובדים למעסיקים או בחוקים שחוקקה הרשות המחוקקת לגבי העובדים, שאז אומרים שכל עובד או מעסיק שמתקשרים ביניהם ביחסי עובד ומעביד כוונתם להשתעבד אחד לשני לפי חוקי המדינה הנוגעים לזכויות והחובות הממוניות של עובד ומעביד. אבל לגבי פרשנות החוק הרי הם מחוייבים להשמע לפרשנות בית הדין שהיא על פי דין תורה. וכן כתב הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א בספרו תשובות והנהגות (ח"ג סימן תנ"ה): "זוהו יסוד גדול בדיני ממונות, דאף באופן שקובעים לנהוג כפי מנהג חוקי המדינה שכך קיבלו, מ"מ אין אומדנא שקיבלו עליהם פסקים דדייני דידהו כפי דעתם והבנתם, דזה לא קיבלו, ובזה הדרך לדין תורה, ונימא ומשפטים בל ידעום, וגם אם הדיינים פוסקים כפי חוקיהם שנהגו וקיבלו חייבין כה"ג לפי הבנה דידן, ואפילו כשדנים לפי חוקי המדינה מפני שקיבלו, הבית דין הם שיפסקו אם שייך הדבר בנידון דידן ולא השופטים בערכאות". "אינני מסתמך על פסיקות של בתי הדין הארצי לעבודה שיובאו לקמן כפשיטות לספק, אלא בבחינת "יהודה ועוד לקרא".

ומכל מקום אף אם נקבל את פסיקת בית המשפט כ"דינא דמלכותא", "אין לך בו אלא חידושו", והיות שלא מצאנו בפסיקה שחייבו בפיצויים מכח "עשיית עושר ולא במשפט" אלא רק בהסכם הפצה בו היתה בלעדיות - לא ניתן ליישם זאת לנידוננו, בו, כאמור לא הוכח שבין התובעים לנתבעים היה הסכם הפצה בלעדית.

זאת ועוד, ברור שאין בעילה של "עשיית עושר" בכדי למנוע לחלוטין את הפסקת ההתקשרות בין הצדדים. העילה של "עשיית עושר" נועדה לתת ביטוי כספי להנאה שנגרמה לנתבעים כתוצאה

מפעילותם של התובעים. בנידון שלפנינו קבלו התובעים, אף לפי גרסתם, במשך תקופה ממושכת עמלות מהנתבעים.. יש בהחלט מקום לראות בעמלות אלו ביטוי כספי להנאה שנגרמה לנתבעת, ואין בסיס לא הלכתי ולא משפטי לחייב את הנתבעים בסכומים נוספים מעבר למה שכבר שילמו.

ה. מעמד התובעים בשנים האחרונות

כאמור, בשנים האחרונות החלה התובעת בעצמה לעסוק בשינוע הסחורה לחנויות הגדולות אלא שהצדדים חלוקים בשאלה מה היתה מערכת היחסים ביניהם באותו זמן: לטענת התובעים המכירה נעשתה ע"י הנתבעת ישירות ללקוחות והתובעים קבלו עמלות, ואילו לטענת הנתבעת רק השינוע נעשה על ידה, אך התובעים המשיכו לרכוש את הסחורה ולמכור אותה ללקוחות, פרט לארבע לקוחות קטנים ששילמו ישירות לנתבעים.

העולה מטענת התובעים, שיש להתייחס אליהם כאל סוכנים, שזכויותיהם נקבעו בחוק.

אלא שיש לדון, האם ניתן על פי ההלכה, לקבל את גרסתם של הנתבעים שהתובעים המשיכו לרכוש את הסחורה ולמכור אותה ללקוחות. שהרי, במצב כזה בו הסחורה כלל לא מגיעה לרשותם של התובעים והם גם לא משלמים עליה אין כל מעשה קנין ועל כן, לכאורה, לא ניתן לראות את התובעים כמי שרוכשים את הסחורה ומוכרים אותה, וממילא מעמדם אינו של מפיץ אלא של סוכן.

ואמנם ניתן היה לומר שבכל זאת נקנתה הסחורה לתובעים מדין "סיטומטא", אף שלא הגיע לרשותם, אלא שכדי שיוכל להחשב "סיטומטא" צריכה צורת הקנאה זו להיות בגדר של מנהג ידוע ומקובל, וכפי הנראה אין מנהג ידוע ומקובל כזה. יתירה מזאת, אף אם נאמר שיש בזה משום מנהג סוחרים, הרי שהדבר יהיה תלוי במחלוקת הפוסקים בשאלה האם קנין "סיטומטא" יכול להעשות ע"י המוכר עצמו.

דהנה בשו"ת קנין תורה (הרא"ד הורוויץ אב"ד שטרסבורג, ח"ד סי' קל"ט,ה) דן בענין אדם שהזמין חבילות של ניירות ושילם עבורם, והמוכר סימן את החבילות כשרשם עליהם את שמו של הקונה. בתשובתו כתב שכיון שהקונה שילם עבורם, קנה מן התורה, דקיי"ל כר' יוחנן דדבר תורה מעות קונות (חוי"מ קצ"ח ס"א), -

ואפילו מדרבנן יש לומר דקנאה בסיטומטא, דעל כרחך מדבק על החבילה פתק שנמכרה לפלוני הבעל חוב...

אולם בשו"ת בצל החכמה (הר"ב שטרן, ח"ו סי' ס"ו,ה) חלק עליו, וז"ל:

...תמוה מאד, דהכי איתא בשו"ע חוי"מ (סי' ר"א סעי' א'), מכר לו בדברים בלבד ופסקו הדמים ורשם יהלוקח' רושם על המקח כדי שיהיה לו סימן ידוע שהוא שלו וכו', נקנה המקח וכו', והוא שרשם בפני המוכר או שא"ל המוכר רשום מקחך, עכ"ל". הרי דדוקא כשהלוקח רושם, ובפני המוכר או על דעתו, הוא דהוי קנין סיטומטא, אבל במה שהמוכר רושם, לא

הוי סיטומתא, שהרי הוא מוכר לקונים הרבה, ואינו ניכר למי חתם את זה ולמי את זה, ויכול והחליף לתת את של זה לזה."

ומחלוקת זו יתכן ונוגעת למחלוקת הפוסקים ביחס לקניינים דאורייתא האם הם מועילים כאשר נעשו ע"י המוכר בלבד. דהנה בשו"ת המבי"ט (ח"א סי' קמה הובא בפת"ש חו"מ סימן ר סעיף יב) דן בענין ברזל שהיה בספינה, ונמכר מבלי שיעשה בו הקונה מעשה וכתב על כך:

...ואפילו היו בעלי הספינה עצמם, הם המושכים הספינה ומסיעים אותה להקנותה לבעלי הסחורות, היה נראה לי שקונים (בעלי הסחורות) במשיכה זו, שהרי נעשו שלוחים לזה.

וכן כתב בשו"ת מהר"ם מינץ (סי' ה') שגם המוכר יכול לעשות מעשה קנין עבור הקונה. ואולם בפת"ש שם הביא מספר שער משפט (סי' ר' סק"ד) שתלה שאלה זו נתונה במחלוקת הראב"ד והריטב"א. ובספר אמרי משה (סי' לג סק"ט) חילק בין קנין משיכה, שדווקא בו מועיל מעשה המוכר עבור הקונה, לבין שאר הקניינים, ובחזו"א (חו"מ ליקוטים סימן ז אות ג) חילק בין קנין משיכה לקנין הגבהה. ועי' גם בחידושי רבי שמעון הכהן שקופ (ח"ד קונטרס השליחות סי' י"ז) שפקפק בדברי המבי"ט. ואכמ"ל.

העולה מן הדברים, שהשאלה האם מועיל קנין בכלל, וקנין סיטומטא בפרט, כאשר נעשה ע"י המוכר בלא מעורבות של הקונה נתונה במחלוקת הפוסקים. בנידונו, כאמור, ספק גדול האם אופן הפצת הסחורה מהווה כלל קנין סיטומטא לקונה – אף אילו היה מועיל קנין סיטומטא הנעשה ע"י המוכר. כאמור לעיל, מעשה קנין אחר ודאי לא היה כאן. ומכאן שיש להעמיד את הסחורה שהופצה ע"י הנתבעת לחנויות הגדולות על חזקתה, ולראותה כסחורה השייכת לנתבעת עד לרגע מכירתה ללקוחות. כאמור לעיל, במצב בו אדם מקבל עמלה על עסקת מכירה כאשר הוא עצמו אינו קונה ומוכר את הסחורה הוא מוגדר כסוכן.

ואמנם, אף אם לפי ההלכה הסחורה נחשבת כשייכת לנתבעת עד רגע מכירתה, מסתבר שלענין הגדרת סוכן או מפיץ הקבועים בחוק, הקובע יהיה מעמדה של הסחורה על פי החוק ולא מעמדה על פי ההלכה, ולפי החוק ניתן לראות את התובעת כמי שקונה את הסחורה ומוכרת אותה הלאה, כאשר הנתבעת מספקת רק את שירותי השינוע של הסחורה ולא מעבר לכך.

נמצא א"כ שהשאלה האם מן הבחינה ההלכתית יש לראות את התובעים כסוכנים או כמפיצים ביחס לסחורה ששונעה על ידי הנתבעים, נותרה בספק.

לכך יש להוסיף את הספק העובדתי בשאלה האם אכן שילמו הנתבעים עמלות לתובעים. התובעים לא הביאו ראיות לגרסתם בעניין זה, ואף שהציגו בסיכומיהם מסמך עליו חתום אחד מן הלקוחות המעיד כי התובעים שמשו סוכנים. היות שהלקוח לא נחקר בבית הדין, ולטענת הנתבעים הינו נוגע בדבר, לא ניתן לבסס את גרסתם של התובעים על סמך מסמך זה בלבד.

ט. האם זכאים לפיצוי על היותם סוכנים

גם אילו היינו מגדירים בוודאות את מעמדם של התובעים בשנים האחרונות כסוכנים, יש לדון האם מגיע להם פיצוי מ"דינא דמלכותא", וכפי שנראה גם דבר זה נתון בספק.

סעיף 4 לחוק חוזה סוכנות (סוכן מסחרי וספק) התשע"ב – 2012 קובע כך:

4. (א) צד לחוזה סוכנות לתקופה בלתי קצובה רשאי לסיימו בהודעה מוקדמת לצד האחר בתוך זמן סביר מראש ובכתב, ובלבד שתקופת ההודעה המוקדמת לא תפחת מאלה, לפי העניין:

- (1) במהלך ששת החודשים הראשונים מיום תחילת החוזה – שבועיים;
 - (2) במהלך התקופה שתחילתה בחודש השביעי מיום תחילת החוזה עד תום השנה הראשונה מאותו מועד – חודש;
 - (3) במהלך השנה השנייה מיום תחילת החוזה – חודשיים;
 - (4) במהלך השנה השלישית מיום תחילת החוזה – שלושה חודשים;
 - (5) במהלך השנה הרביעית מיום תחילת החוזה – ארבעה חודשים;
 - (6) במהלך השנה החמישית מיום תחילת החוזה – חמישה חודשים;
 - (7) במהלך השנה השישית מיום תחילת החוזה ואילך – שישה חודשים.
- בסעיף 5 לאותו חוק נקבע פיצוי שיקבל הסוכן מהספק עם הפסקת ההתקשרות – וזאת אף אם הפסקת ההתקשרות נעשתה ביוזמת הסוכן:

5. (א) הסתיים חוזה סוכנות על ידי אחד הצדדים, יהיה סוכן מסחרי זכאי לפיצוי מהספק בשל התקשרויות של הספק עם לקוחות חדשים או בשל גידול משמעותי בהיקף עסקיו של הספק עם לקוחות קיימים, ובלבד שהתקיימו כל אלה:

- (1) חוזה הסוכנות היה בתוקף שנה לפחות;
 - (2) בתקופת חוזה הסוכנות, הסוכן המסחרי היה הגורם היעיל להתקשרויות או לגידול בהיקף העסקים כאמור;
 - (3) ההתקשרויות או הגידול בהיקף העסקים כאמור מניבים פירות לספק גם לאחר תום תקופת חוזה הסוכנות.
- (ב) סכום הפיצוי לפי סעיף קטן (א) יהיה שווה לרווח החודשי הממוצע בעד כל שנה שבה היה חוזה הסוכנות בתוקף, עד לתקרה של 12 חודשים; בסעיף קטן זה – "הרווח החודשי הממוצע" – ממוצע הרווח העודף החודשי שצמח לסוכן המסחרי בשלוש השנים שקדמו לסיום חוזה הסוכנות או בתקופה שבה היה החוזה בתוקף, לפי התקופה הקצרה;
- "רווח עודף" – רווח עקב התקשרויות של הספק עם לקוחות חדשים או עקב גידול משמעותי בהיקף עסקיו של הספק עם לקוחות קיימים, שהסוכן המסחרי היה הגורם היעיל ליצירתם.
- למרות הקביעה הברורה שבחוק, ספק רב האם התובעים בנידון שלפנינו זכאים לפיצוי, וזאת מכמה סיבות:

א. החוק חוקק רק בשנת 2012 ועבודתם של התובעים נפסקה עוד קודם לכן, כך שלא ברור כלל שהחוק חל עליהם, מצד דינא דמלכותא.

ב. - אם נשתית את תוקפו ההלכתי של החוק על כך שהצדדים התקשרו ביניהם על דעת החוק, ומתוך הנחה שעל פי החוק קיימת זכאות, הרי שהדבר ניתן היה להיאמר רק אילו בשעה שהתקשרו ביניהם היה החוק כבר בתוקף.

ג. במקרה שלפנינו לא הוצג בפני בית הדין הסכם הפצה או הסכם סוכנות, ומערכת היחסים ששררה בין הצדדים נגזרה מהתנהגותם בפועל. לא הובאו על ידי הצדדים ראיות ברורות בדבר מהות היחסים. והשאלה אפוא, האם גם מצב כזה מזכה בפיצוי.

ד. כאמור, הספק שמא יש לראות את התובעים כסוכנים נוצר רק בשנים האחרונות כאשר השינוע נעשה על ידי הנתבעים. לא הוכח שביחס לתקופה זו מתקיימות הדרישות המופיעות בסעיף 5 (א) (2) (3) לחוק, והמהוות תנאי לקבלת הפיצויים. דהיינו, על מנת לקבל פיצויים כסוכן, לא די במכירות, אלא נדרשת הגדלה של היקף המכירות בתקופת הסוכנות (דהיינו בשנים האחרונות).

העולה מן הדברים כי קיים ספק האם על פי ההלכה ניתן לחייב את הנתבעים בפיצויים על הפסקת עבודתם כסוכנים, ולכך מצטרף הספק העובדתי האם כלל נחשבים התובעים כסוכנים.

היות שהאפשרות לחייב את הנתבעים לפצות את הנתבעים על הפסקת עבודתם כסוכנים נתונה כאמור, בספקות רבים, הן הלכתיים והן עובדתיים, לא ניתן לחייבם בגין זה.

י. פיצויים עבור קו חלוקה

טענתם של התובעים כאילו מדובר במונופול וב"קו חלוקה" לא הוכחה בבית הדין. יתרה מזאת, טענה זו אף סותרת את הטענה הקודמת של התובעים על פיה שימשו כעובדים של הנתבעת ועל כן זכאים לפיצויי פיטורין.

זאת ועוד, על פי הפסיקה אותה הגישו התובעים עצמם, גם כאשר מדובר במונופול, הרי אם היה זה חוזה ללא הגבלת זמן, אין היצרן משועבד כל ימיו למונופול והוא רשאי להפסיקו בהודעה של זמן סביר מראש.

אין לנו להסתמך בעניין זה אלא על דבריו של הדיין הרב יוסף אייל אותו מביאים התובעים עצמם בתביעתם הכותב:

כי "הסכם לבלעדיות אינה זכות קניינית אלא זכות חוזית שניתן להפסיקה. הלכך נראה שההסכם לבלעדיות בני"ד אינו תקף וגם אם היה ההסכם תקף הרי שניתן להפסיקו בין הלכתית ובין משפטית."

כל זה אף אילו הוכח קיומו של הסכם לבלעדיות – דבר שלא נעשה בנידון שלפנינו.

מטעמים אלו דוחה בית הדין את התביעה לפיצויים עבור קו חלוקה.

יא. פיצויים על לקיחת לקוחות

טענתם של התובעים כי הנתבעים פנו מיוזמתם אל לקוחות של הנתבעים והעבירו אותם אליהם לא הוכחה על ידי הנתבעים, אלא שלדעתם, היות שמדובר במוצר ארצי הידוע לכולם אין כאן בעיה של לקיחת לקוחות.

פסק הרמ"א (שו"ע חו"מ סימן קנו סעיף ה):

אדם שיש לו עובד כוכבים מערופיא יש מקומות שדנין שאסור לאחרים לירד לחיותו ולעסוק עם העובד כוכבים ההוא, ויש מקומות שאין דנין.

ויש מתירין לישראל אחר לילך להעובד כוכבים ההוא להלוות לו ולעסוק עמו ולשחודיה ליה ולאפוקי מיניה, דנכסי עובד כוכבים הם כהפקר, וכל הקודם זוכה. ויש אוסרין (כל זה במרדכי פרק לא יחפור והגהות מיימוני פרק ו' דשכנים וע' לקמן ס"י שע"ו).

ואפילו ישראל שעושה מלאכה אצל עובד כוכבים, ורגיל בכך, אסור לישראל אחר ליכנס שם ולהזיל המלאכה, ואם רוצה לעשות גוערין בו.

מיהו אם עבר ועשה, אין מוציאין מידו (בית יוסף בשם הרשב"א).

הרמ"א הביא אפוא דעות שונות הנוגעות לתחום האיסורי, האם מותר לכתחילה לקחת לקוח של אחר, אך אף לדעת האוסרים אין לנפגע תביעה כספית מול משיג הגבול.

גם המהרש"ל (שו"ת מהרש"ל סימן לו) פסק שאף שיש בדבר איסור לכתחילה, אין מוציאין ממון בטענה זו:

ומאחר דיש מקומות חלוקות ויש פנים לכאן ולכאן ראוי לכתחילה לאסור עליו אבל לא לדון עליו כלל... ס"ס לא פליגי אותם מקומות אלא אם דמי לדגים או לא דמי אבל גבי עני המהפך בחררה שנקרא רשע לכ"ע אין דנין עליו אלא לקרותו רשע... דאין שייך דין עני המהפך בחררה אלא לקרותו רשע ולא להוציא מידו כלל..."

ובשו"ת מהרש"ך (חלק א סימן נא) שדן במקרה דומה כתב:

על מה שנשאל מהזקן ונשוא פנים הר' אברהם בן מאיר יצ"ו, על כי זה לו כמה ימים ושנים אשר החזיק במלאכתו אשר עושה במכס המלך יר"ה, ושאל השואל מכבוד חכמתו האם יוכל שום יהודי אחיהו להשיג גבולו ולסלקו מאומנותו... המחזר לזכות בדבר של הפקר ועדיין לא בא לידו אמנם עשה מעשה רב ויגע וטרח טרחא יתירתא, כי ההיא דעני המנקף בראש הזית כל שקדם אחר ונטל מה שתחת הזית, איברא דאין כאן גזל גמור מדאוריתא מפני שעדיין לא בא לידו, מכל מקום יש כאן גזל מפני דרכי שלום [גיטין נט ע"ב]. אם כן יראה לומר דאפילו אם תמצו לומר שמשקל המכס הנזכר יהיה דבר של הפקר, מכל מקום כיון שזכה כבר ה"ר אברהם הנזכר והחזיק בו ימים ושנים ומטא לידיה, מלתא דפשיטא

דמעתה אין שום אדם רשאי להוציאו מתחת ידו... שהדבר פשוט וברור שזכה ה"ר אברהם הנזכר במלאכתו ואומנותו כיון שהחזיק בה כמה ימים ושנים, לא שנא שזכה בה מן ההפקר לא שנא שזכה בה בתורת מקח וממכר אין שום אדם רשאי להוציא מתחת ידו מלאכה הנזכרת, וכל מי שירצה להוציא גוערים בו ומוחין בידו, וינהגו עמו נזיפה עד שיחזור בו ולא ישיג גבול...

הרי שהשווה זאת לגזל שאסור מדרבנן, שעל פי ההלכה אף שאסור לכתחילה, לא ניתן להוציאו בדין מהגזלן. (שו"ע חו"מ סימן שע).

מכאן, שגם אם היה ברור שהנתבעים פנו מיוזמתם אל לקוחותיהם של הנתבעים והעבירו אותם אליהם לא ניתן היה לתבוע אותם להשיב את הרווחים שקבלו מהם.

יב. האם מגיע פיצוי בתורת פשרה וקנס?

אלא שעדיין יש לדון האם, מכח סמכות בית הדין לפשרה, יש מקום לקנוס את הנתבעים אם יתברר שאכן היתה העברת לקוחות של התובעים אל הנתבעים.

כפי שיבואר להלן, בעניין זה קובע בית הדין שבנידון שלפנינו אין מקום לקנוס את הנתבעים.

שתי עילות היו עשויות להביא להחלטה להטיל קנס במקרה שלפנינו:

א. פיצוי על ההוצאות שהוציאו התובעים לשם יצירת מעגל הלקוחות. (כמו למשל בפס"ד ירושלים דיני ממונות ובירורי יהדות ד פס"ד בעמוד רלא).

ב. קנס שתכליתו להביא את הנתבעים להפסקת הקשר עם לקוחותיהם של התובעים.

שתי העילות הללו לא קיימות בנידון דידן.

א.. אכן, יש להניח שבתחילת הדרך הוציאו הנתבעים הוצאות רבות על מנת לגבש את מעגל הלקוחותיהם, אך קרוב לוודאי שבמהלך שלושים השנה בהם עסקו בשיווק כיסו הוצאות אלו ואף הרוויחו סכומים נאים, כך שאין מקום לקנוס את הנתבעים בלא שהוכח שגרמו הפסד לתובעים. התובעים לא המציאו לבית הדין ראיות על הוצאות מיוחדות בשנים האחרונות, הוכחות שאם קיימות – נמצאות בידם.

ב. פעולותיהם של הנתבעים היו, לטענת התובעים, מורכבות משני חלקים: האחד - שינוי לרעה של תנאי ההתקשרות שבין הנתבעים לבין התובעים. השני - פניה אל לקוחות של התובעים כדי לשווק להם את הסחורה באופן ישיר.

ביחס לחלק הראשון אין מקום להתערבות בית הדין. בהעדר הסכם מחייב, רשאי כל צד לשנות את תנאי ההתקשרות כראות עיניו, כאשר לצד השני הבחירה האם להסכים לכך. על כן אין מקום שבית הדין יכפה על הצדדים לחזור לתנאי ההסכם המקורי.

ביחס לחלק השני: היות שהתובעים חדלו לספק את הסחורה של הנתבעים, אין זה סביר שבית הדין יאסור על הנתבעים לספק בעצמם את אותה סחורה שהתובעים כבר אינם מספקים. בעניין זה מקבל בית הדין את טענת הנתבעים שאין זה משנה האם הפניה היא מיוזמתם של הלקוחות או מיוזמתם של הנתבעים, שהרי מדובר במוצר ידוע ומפורסם, וברור שגם אם התובעים לא היו פונים ישירות אל הלקוחות היו הלקוחות מוצאים את הדרך לפנות אל הנתבעים. על כן כאמור, אין מקום להטלת קנס שתכליתו להשיב את המצב לקדמותו.

כל זה אף אם היה ברור שהיתה לקיחת לקוחות מצדם של התובעים, וכל שכן כאשר מדובר בספק, וכפי שכותב המהרש"ל שם:

מספיקא אין לנו להחזיקו כרשע ונימא לא שביק התירא ואכל איסורא...

על רקע כל האמור, כיוון שאין עילת תביעה, אין הצדקה לקבל את דרישת התובעים שהנתבעת תגיש דוחות כספיים.

יג. סיכום - תמצית השיקולים לדחיית התביעה

התובעים מכרו מוצרים של הנתבעת במשך שנים ארוכות, ואף יצרו חוג לקוחות רחב. ביחס לרוב השנים, יש לקבוע שהם נחשבים כמפיצים בלבד, וביחס לשנים האחרונות, נחלקו הצדדים האם מעמדם כסוכנים או כמפיצים.

במהלך השנים שני הצדדים נהנו מרווחים, עם זאת, לא היה הסכם מחייב בין הצדדים. כשם שהתובעים לא היו מחויבים לנתבעת, כך אין לראות את הנתבעת מחויבת לתובעים. התובעים יכולים היו למכור מוצרים מתחרים, ויתכן מאוד שאף מכרו לחלק מלקוחותיהם מוצרים מתחרים מייד לאחר הפרידה מהנתבעת.

ביחס לשנים האחרונות, בנוסף למחלוקת האם שימשו התובעים כסוכנים, נראה שהתובעים אינם עומדים בהגדרת החוק המזכה סוכן בפיצוי על הפסקת ההתקשרות, ובנוסף החוק נחקק גם לאחר תום ההתקשרות שבין הצדדים.

גם העובדה שהנתבעת משווקת כיום ללקוחות שבעבר התובעים מכרו להם, אינה מזכה את התובעים בפיצוי. לאחר הניתוק בין הצדדים התובעים והנתבעת יכולים היו להתחרות על אותם לקוחות, כאשר התובעים יכולים היו לנסות ולמכור ללקוחותיהם מוצרים חלופיים, והנתבעת זכאית היתה לנסות ולמכור ללקוחות שונים את מוצריה, הידועים והמוכרים לכל.

י.ד. פסק דין

1. התביעה נדחית.
2. כל צד יישא בהוצאותיו.
3. הצדדים ישתתפו בשווה באגרת בית הדין. התובעים שילמו אגרה בסך 1,000 ₪ על כן תשלם להם הנתבעת סך של 500 ₪ לתובעים.
4. פסק הדין ניתן ביום חמישי י"ד בסיון תשע"ד, 12 ליוני 2014.

הרב שלמה אישון

הרב יעקב אריאל, אב"ד

הרב אהרן כץ